

We Lwowie, dnia 18. czerwca 1902.

Aleg. 74

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o podwyższeniu etatu kraj. biura melioracyjnego.

Wysoki Sejmie!

W myśl ustawy z dnia 11. czerwca 1901. Dz. u. p. Nr. 66 o budowie dróg wodnych i wykonaniu regulacji rzek, tudzież ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103. o regulacji 12 rzek galicyjskich, mają być podjęte w kraju począwszy od r. 1904 przez c. k. Rząd przy interwencji Wydziału krajowego wielkie roboty publiczne nakładem 238,680.000 koron, z czego państwowy fundusz kanałowy pokryć ma 159,528.000 koron, fundusz krajowy zaś 40,472.000 koron (12 $\frac{1}{2}$ % kosztów budowy kanałów w sumie 200,000.000 K a 40% kosztów regulacji rzek w sumie 38,680.000 K) w ciągu lat dwudziestu.

Nadto w wykonaniu ustępu trzeciego §. 5. powołanej ustawy kanałowej, wydana została ustawa państwowa z dnia 24. stycznia 1902 Dz. u. p. Nr. 28, która podwyższa dotację państwowego funduszu melioracyjnego z półtora na cztery miliony koron rocznie, a to począwszy od r. 1902, tak iż w najbliższym czasie oczekiwać należy znacznego postępu publicznych robót melioracyjnych zostających pod zarządem Wydziału krajowego.

Ażeby tym wielkim zadaniom Wydział krajowy mógł podolać i przeznaczone na roboty publiczne milionowe roczne dotacje jak najekonomiczniej i z pożytkiem dla kraju użyć, okazuje się niezbędną potrzeba zasilenia krajowego biura melioracyjnego siłami technicznymi, tem bardziej, że mimo utworzenia oddziału melioracyjnego przy lwowskiej filii galic. Banku dla handlu i przemysłu zgłoszenia o pomoc techniczną dla melioracji prywatnych wcale się nie zmniejszyły, a z wejściem w życie krajowych ustaw agrarnych trzech techników komasacyjnych zajmujących się dotychczas projektowaniem i wykonaniem melioracji prywatnych zostanie przydzielonych do komasacji gruntów, wskutek czego ubytek tych sił musi być zastąpiony personelem inżynierskim, już obecnie przeciążonym.

Przy budowie dróg wodnych i regulacji rzek, które zostają pod zarządkiem c. k. Ministerstwa handlu, względnie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, ograniczoną wprawdzie będzie ingerencja Wydziału krajowego; w każdym razie jednak dla każdej z tych ważnych spraw ustanowiony być powinien w biurze melioracyjnym doświadczony referent fachowy, a mianowicie:

a) przy budowie dróg wodnych dla udzielania opinii co do ostatecznego oznaczenia trasy i technicznego sposobu zakładania kanału (§. 10. ustawy kanałowej), strzeżenia interesów kultury krajowej i zużytkowania wody kanałowej dla robót melioracyjnych i przedsiębiorstw rolniczych (§. 13. ustawy) a co najważniejsza dla roków z stronami interesowanymi w sprawie częściowego pokrycia $12\frac{1}{3}\%$ datku krajowego, ewentualnie uiszczenia datku krajowego za pomocą świadczeń rzeczowych i wykonania pewnej kategorii robót, w przedsiębiorstwie krajowym;

b) przy regulacji rzek dla interwencji przy robotach przygotowawczych, które już w roku bieżącym mają być rozpoczęte, dalej przy opracowywaniu szczegółowych projektów i kosztorysów, układaniu corocznych programów budowy, inspekcjach i kłaudacyach, ewentualnie brania udziału w obradach komisji krajowej dla regulacji rzek. (§. 8. ustawy regul.).

Jeżeli dla tych dwóch działów wielkich robót publicznych wystarczą na razie tylko dwie siły fachowe, o które personal techniczny biura melioracyjnego powinien być powiększony, to daleko znaczniejsze musi być pomnożenie personalu tego biura dla projektowania i wykonania publicznych robót melioracyjnych, jeżeli kraj nasz ma w odpowiednim stosunku korzystać z podwyższonego przeszło w dwójnasób państwowego funduszu melioracyjnego.

Dotychczas zajmował Wydział krajowy, opierając się na postanowieniu §. 3. państwowej ustawy melioracyjnej z d. 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116, w obec c. k. Rządu to stanowisko zaaprobowane kilkakrotnymi rezolucjami Wysokiego Sejmu, że udział naszego kraju w państwowym funduszu melioracyjnym odpowiadać powinien obszarowi i ludności kraju, a przedewszystkiem powierzchni gruntów uprawnych w Galicyi, która wynosi okragło 34% gruntów uprawnych w całym państwie.

Udział ten wynosił faktycznie w r. 1899 $28,6\%$, a obniżył się w r. 1900 do $21,72\%$ i wynosił w r. 1901 zaledwie $20,129\%$.

Przypuszczając, że udział ten w najbliższych latach osiągnie wysokość odpowiadającą potrzebie i obszarowi naszego kraju, t. j. przynajmniej 25% , ku czemu poczynił już Wydział krajowy właściwe kroki, przedkładając c. k. Rządowi cały szereg projektów technicznych, a zarazem wnosząc odnośne projekty ustaw do Wysokiego Sejmu w sprawozdaniu z d. 17. grudnia 1901 l. 86.769, należy przyjąć za podstawę obliczenia corocznej sumy, o jaką cały nakład na melioracje (złożony z datków kraju, państwa i stron interesowanych) się podniesie, mniej więcej $\frac{1}{4}$ część podwyższonej dotacyi, państwowego funduszu melioracyjnego, która powinna przypaść na Galicyę, czyli okragło przynajmniej 600.000 koron rocznie. Połowę z tej sumy wypadnie przeznaczyć na zabudowanie potoków górskich, które w myśl programowej uchwały Wysokiego Sejmu z d. 13. lutego 1894, ma być podjęte równocześnie z przeprowadzeniem systematycznej regulacji rzek karpaccich, obecnie już ustawą krajową poczynszy od r. 1904 zapewnionej, druga zaś połowa tej sumy t. j. 300.000 koron zostanie obróconą na roboty melioracyjne zostające pod zarządkiem Wydziału krajowego.

Ponieważ wedle postanowień finansowych państwowej ustawy melioracyjnej, zasilki funduszu melioracyjnego wymierzany bywa dla przedsiębiorstw galicyjskich w stosunku 30 do 40% (wyjątkowo przy robotach górskich 50%) przeciętnie $33\frac{1}{3}\%$ kosztów, zatem coroczna nadwyżka inwestycyj na melioracje z uwzględnieniem datków kraju i stron może być przyjętą w potrójnej wysokości zasilku państwowego tj. **900.000** koron.

Gdy wedle dotychczasowych doświadczeń jeden inżynier przy prowadzeniu robót we własnym zarządzie przebudować może przeciętnie 100.000 koron (i to przy większych tylko robotach), zatem dla samego tylko prowadzenia budowy przy publicznych

przedsiębiorstwach melioracyjnych okazuje się potrzeba powiększenia personelu biura melioracyjnego o dziewięciu inżynierów.

Powiększenie personelu biura melior. o dziewięciu kierowników budowy, oraz dwóch referentów dla kanałów i regulacji rzek, razem jedenastu inżynierów uważa Wydział krajowy jako nieodzowne w obec mającej się rozpocząć wielkiej akcyi w dziale budowy wodnych i melioracyj.

Ażeby dla biura melioracyjnego pozyskać odpowiednio ukwalifikowane siły techniczne, proponuje Wydział krajowy:

zrównanie liczby posad w poszczególnych klasach rangi, mianowicie starszych inżynierów, I. i II. klasy, tudzież inżynierów-adjunktów celem umożliwienia tym urzędnikom odpowiedniego awansu, podobnie jak w oddziale conceptowym, gdzie ilość posad w wyższych klasach rangi jest nawet większą, aniżeli w niższych;

W ten sposób powiększony personal kraj. biura melioracyjnego liczyłby 52 inżynierów (zamiast dotychczasowych 41 inżynierów), obok 3 techników komasacyjnych, a mianowicie:

1 dyrektora, 1 zastępcę dyrektora, 12 starszych inżynierów, 12 inżynierów I. klasy, 12 inżynierów II. klasy, 12 inżynierów-adjunktów, 3 adjunktów komasacyjnych, 2 praktykantów technicznych.

Obciążenie funduszu krajowego połączone z tem powiększeniem personelu przedstawiałoby się, jak następuje:

6 starszych inżynierów	po 5.640 K	rocznie	33.840 K
2 inżynierów I. klasy	" 4.320	" "	8.640 "
2 " II. "	" 3.400	" "	6.800 "
1 inżynier-adjunkt	" 2.680	" "	2.680 "
		Ogółem	51.960 K

Obciążenie to jednak ³ jest tylko nominalne, gdyż fundusz krajowy opłacałby pobory 2 referentów po	5.640 K	11.280 K
i pobory za kwartał reszty (9) wykazanych inżynierów	40.680 "	10.170 "
		Razem . 21.450 K,

gdyż pobory aktywne kierowników budowy za 9 miesięcy pokrywają fundusze budowy, jak to jest w corocznych preliminarzach funduszu krajowego uwidocznione.

Ponieważ przedłożone przez Wydział krajowy projekty ustaw zapewniających zrealizowanie szeregu nowych przedsiębiorstw melioracyjnych wejdą w życie dopiero w kilku latach w miarę postępu organizacyi spółek wodnych, a obok tego zaangażowanie znaczniejszej liczby ukwalifikowanych inżynierów w jednym roku trudnem jest do przeprowadzenia, proponuje Wydział krajowy stopniowe powiększenie personelu biura melioracyjnego w miarę potrzeby i możliwości pozyskania odpowiednich sił w przeciągu trzech lat 1903 do 1905, mianowicie:

- 1) w r. 1903 o 2 starszych inżynierów (referentów dla kanałów i regulacji rzek), tudzież 1 inżyniera I. klasy i 1 inżyniera II. klasy, razem 4 inżynierów;
- 2) w r. 1904 o 2 starszych inżynierów, tudzież 1 inżyniera I. klasy i 1 inżyniera II. klasy, razem 4 inżynierów,
- 3) w r. 1905 o 2 starszych inżynierów i 1 inżyniera-adjunkta, razem 3 inżynierów.

Nadmieniamy przytem, że prawdopodobnie już w roku bieżącym ustanowionych będzie 2 kierowników budowy dla regulacji Pustej (Radosławki), tudzież regulacji potoków Sołotwy i Rokitny; w r. 1903 zajdzie potrzeba ustanowienia 2 kierowników budowy dla obwałowania Wisły w powiecie Dąbrowskim, — w r. 1904 4 kierowników budowy dla obwałowania Wisły od Niepołomic do Raby (2) i dla obwałowania Wisły od Raby do Woli rogowskiej, — w r. 1905 2 kierowników budowy dla kolmatacyi bagien naddniestrzańskich, razem 10 kierowników budowy.

Obok tego należy jeszcze wykończyć roboty przy 4 przedsiębiorstwach melioracyjnych, które po wyczerpaniu zasiłków publicznych zostały zastanowione z powodu zwłoki w uiszczeniu datków konkurencyjnych przez spółki wodne (osuszenie bagien Łańcucko-Jarosławskich, regulacja Krzemienicy, obwałowanie lewego brzegu Dunajca od Bogumiłowic do Biskupie radłowskich i regulacja Kisieliny), dalej oczekiwać należy rozpoczęcia robót przy regulacji Pełtwi, która zaobserbuje 3 inżynierów, oraz przy regulacji Błotni (dopływu Raty), której domagają się trzy powiaty: Sokalski, Rawski i Żółkiewski, a co do której przedłoży Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek na następnej sesyi.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I) §. 1 uchwalonego przez Sejm d. 6. kwietnia 1902 i d. 10. lutego 1898 etatu plac i osób krajowego biura melioracyjnego zostaje uchylony w dotychczasowym brzmieniu i ma opiewać, jak następuje :

„Etat krajowego biura melioracyjnego składać się będzie;

z dyrektora biura, z zastępcy dyrektora, z 12 starszych inżynierów, z 12 inżynierów I. klasy, z 12 inżynierów II. klasy, z 12 inżynierów-adjunktów, z 3 adjunktów komasacyjnych, z 2 adjutowanych praktykantów technicznych“.

II) Etat powyższy wejść ma w życie stopniowo w ciągu lat trzech 1903 do 1905, a mianowicie zostaje Wydział krajowy upoważniony powiększyć personal:

1) w r. 1903 o 2 starszych inżynierów, 1 inżyniera I klasy i 1 inżyniera II. klasy;

2) w r. 1904 o 2 starszych inżynierów, 1 inżyniera I. klasy i 1 inżyniera II. klasy;

3) w r. 1905 o 2 starszych inżynierów i 1 inżyniera-adjunkta.

Z Rady Wydziału kraj. Król. Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

A. Potocki w. r.

Sprawozdawca :

Dr. Tadeusz Pilat w. r.

Członek Wydziału krajowego.